

Wat je moet weten over de verplichte taalscreening?

1.Regelgeving

- Vanaf 1 september 2014 is de school verplicht de taalscreening uit te voeren. Die gaat na wat het niveau van de leerling inzake de onderwijstaal is.
- Deze screening kan nooit vóór de inschrijving van de leerling uitgevoerd worden en gebeurt met een valide en betrouwbaar screeningsinstrument. De SALTO en de TAL zijn de twee taaltoetsen die wat betreft validiteit en betrouwbaarheid aan de eisen voldoen.
- Indien de resultaten van deze screening daar aanleiding toe geven, voorziet de school een taaltraject dat aansluit bij de beginsituatie en de specifieke noden van de betrokken leerling inzake de onderwijstaal.
- Alle informatie vind je in de ministeriële omzendbrief **BaO/2014/01** - [Screening niveau onderwijstaal, taaltraject en taalbad in het gewoon lager onderwijs](#) (Publicatiedatum : 15/05/2014 - Laatste wijziging: 16/05/2014)

2.Doelen

- Het doel van de taalscreening is na te gaan wat het niveau inzake de onderwijstaal is van elke leerling die voor het eerst het Nederlandstalig gewoon lager onderwijs instroomt. Ze heeft ook een knipperlichtfunctie doordat ze de leerlingen kan opsporen die over onvoldoende taalvaardigheid beschikken en mogelijk extra zorgen behoeven.
Daarbij kan ze aanzetten tot een planmatige aanpak aansluitend bij behoeften van alle leerlingen en tot formuleren van een adequaat antwoord op behoeften van zwak scorende leerlingen. Bijgevolg daagt zij scholen uit om voor zichzelf een goede analyse te maken en om snel in te spelen op de veranderende leerlingeninstroom.
De testresultaten kunnen gebruikt worden om de school een spiegel voor te houden en haar te stimuleren tot zelfreflectie over haar eigen taalbeleid.
De confrontatie met de resultaten van de taalscreening moet een plaats krijgen binnen het proces van interne kwaliteitszorg.

3. Nut

Als een kind regelmatig naar de kleuterschool geweest is, dan heeft het kleuterteam al drie tot vier jaar lang hard gewerkt aan de taalontwikkeling van de kinderen.

In het eerste leerjaar wordt daarop verder gewerkt maar krijgen kinderen er specifiekere instructies bij die bij de veranderende leerhouding, leerinhoud en meer intentioneel leren horen. Dit vergt een bepaalde graad van taalvaardigheid. Belangrijk is te weten hoe de taalvaardigheid van de kinderen is om de meest optimale leeromgeving te kunnen creëren voor elk kind.

Dat gebeurt enerzijds door een screening maar anderzijds ook door het verwerven van aanvullende gegevens door observatie en breed evalueren.

De screening dient dus als aanvulling op de waardevolle observatiegegevens uit de kleuterschool.

Leestip: [School en visie april-mei 2014 blz 16-19: Jouw taal, onze zorg](#)

4. Twee valide en betrouwbare testen

4.1 De SALTO

Wat is de SALTO?

De SALTO is een toets waarbij leerlingen verschillende vaardigheden en kennis combineren om tot een goed begrip van de schoolse taalvaardigheid te komen. Het gaat om een luistertoets omwille van het feit dat leerlingen aan het begin van een eerste leerjaar nog niet op lezen en schrijven kunnen getest worden. Bovendien is de luistervaardigheid van leerlingen een goede voorspeller van schoolsucces.

De test bestaat uit 8 taken en 39 items. Elke leerling krijgt een individueel testboekje. De opdrachten variëren wat betreft

- ✚ de moeilijkheidsgraad,
- ✚ het onderwerp,
- ✚ de taalvaardigheidseisen.

De leerkracht die de test afneemt beschikt over een instructieboekje.

Waar kan ik de SALTO vinden?

<http://www.ond.vlaanderen.be/toetsenvoorscholen/taaltoets/index.asp?>

Scholen en CLB's kunnen deze toetsen en de bijhorende handleidingen op deze website gratis downloaden.

Hoe afnemen?

De test moet worden afgenomen in de loop van september of in de eerste week van oktober. De test afnemen neemt ongeveer 60 minuten in beslag (de praktijk leert ons dat dit meestal langer duurt). De test wordt bij voorkeur in de voormiddag afgenomen in twee blokken van elk 4 taken, onderbroken door een pauze. Wij opteren om de screening af te nemen in groepjes van 8 tot 10 leerlingen.

Hoe scoor je SALTO?

Net zoals bij om het even welke andere test is het omwille van de betrouwbaarheid van de resultaten van groot belang om de test op de juiste manier te scoren. Hoe dat moet staat duidelijk beschreven in de handleiding van de test.

Hoe interpreteer je de resultaten?

SALTO is een signaaltoets. De toets geeft een signaal wanneer blijkt dat leerlingen onvoldoende taalvaardig zijn om in het eerste leerjaar vlot tot leren te komen.

Je kunt de resultaten op twee manieren interpreteren:

➤ **Op het niveau van de individuele leerling**

Groep 1	Groep 2	Groep 3
OK	Risico	Probleem
≥ 27	20-26	< 20

➤ **Op het niveau van de klasgroep**

Bekijk het klasgemiddelde en de mediaan. Ga ook na hoe de verschillende leerlingenscores zich ten opzichte van elkaar verhouden. Op basis hiervan kan u nagaan of taalvaardigheid een structureel probleem is in de klas, dan wel een individueel probleem van enkele leerlingen.

4.2 De TAL

Wat is de TAL?

TAL staat voor: Taalvaardigheidstoets Aanvang Lager onderwijs.

De TAL heeft als doel de taalvaardigheid van leerlingen in kaart te brengen bij de aanvang van het lager onderwijs. De toets wordt afgenomen op het einde van de derde kleuterklas of bij het begin van het eerste leerjaar. Daardoor kan de TAL-toets gelinkt worden aan zowel de ontwikkelingsdoelen voor Nederlands in het kleuteronderwijs als aan de eindtermen Nederlands in de lagere school.

Tijdens de toets moeten kinderen bepaalde zaken aanduiden op tekeningen op basis van korte tekstjes die bij de tekeningen voorgelezen worden. Door dat al dan niet te doen, geven de kinderen blijk van hun taalvaardigheid.

In totaal zijn er 50 opdrachten die verdeeld worden over 3 subtests:

Bij subtest 1 (10 items) worden telkens één of twee zinnestjes voorgelezen waarbij het niet de bedoeling is dat een bepaald woord zelf het item is, maar dat het gebruikt wordt als aanzet om een natuurlijke taalcontext te creëren. Bij elk item krijgen de kinderen een blad met vier verschillende plaatjes. Na het voorlezen wordt er door de proefleider een vraag gesteld waarop de kinderen kunnen antwoorden door één van de plaatjes aan te kruisen.

Subtest 2 bevat 31 items. Bij één tekening horen meerdere items. De proefleider leest een verhaaltje voor en vraagt de kinderen telkens om iets op de tekening aan te kruisen. De aan te kruisen delen op de tekeningen kunnen voorwerpen zijn of weergaven van bepaalde handelingen die overeenkomen met de te toetsen begrippen.

Bij subtest 3 krijgen de kinderen weer een kort verhaaltje te horen dat bij een tekening past. Pas nadat de proefleider het verhaaltje heeft voorgelezen mogen de kinderen hun potlood nemen en een kruisje zetten op die delen van de tekening waar ze vragen over krijgen.

Waar kan ik de TAL vinden?

Je kan de test gratis downloaden via

http://www.cteno.be/index.php?idMenu=121&id_materiaal=418

Hoe de TAL afnemen?

De test moet (volgens de nieuwe regelgeving) worden afgenomen in de loop van september of in de eerste week van oktober van het eerste leerjaar. Ook wanneer die al op het einde van de derde kleuterklas werd afgenomen.

De toetsafname duurt ongeveer 1 lesuur (instructies inbegrepen). Er is geen strikte tijdsdruk.

Er wordt gewerkt met groepen van maximaal tien leerlingen. Uit voortoetsing is gebleken dat een groep van vijf leerlingen ideaal is om de TAL af te nemen.

De leerkracht die de test afneemt beschikt over een instructieboekje.

Hoe scoor je de TAL?

Net zoals bij om het even welke andere test is het omwille van de betrouwbaarheid van de resultaten van groot belang om de test op de juiste manier te scoren. Hoe dat moet staat duidelijk beschreven in de handleiding van de test.

Hoe interpreteer je de resultaten van de TAL

De TAL is een signaaltoets. De toets geeft een signaal wanneer blijkt dat leerlingen onvoldoende taalvaardig zijn om in het eerste leerjaar vlot tot leren te komen.

Je kunt de resultaten op twee manieren interpreteren:

➤ **Op het niveau van de individuele leerling**

Groep 1	Groep 2	Groep 3
OK	Risico	Probleem
≥46	42-46	≤ 42

➤ **Op het niveau van de klasgroep**

Net als bij de SALTO kan je de resultaten van de hele klasgroep bekijken zoals het klasgemiddelde en de mediaan. Je kan uiteraard ook nagaan hoe de verschillende leerlingenscores zich ten opzichte van elkaar verhouden. Op basis hiervan kan u nagaan of taalvaardigheid een structureel probleem is in de klas, dan wel een individueel probleem van enkele leerlingen.

4.3 Een eigen taaltoets gebruiken

Naast de SALTO en/of de TAL mag de school ook een ander screeningsinstrument gebruiken om de beginsituatie van haar leerlingen bij de eerste instroom in het gewoon Nederlandstalig lager onderwijs te bepalen. Gelet op het groot aantal criteria waaraan een test moet voldoen om als valide en betrouwbaar beschouwd te kunnen worden, is een eigen screeningsinstrument minder aangewezen.

5. Wat na de taalscreening?

Afhankelijk van de resultaten van deze screening zal de school een taaltraject voorzien, rekening houdend met de beginsituatie van de individuele leerlingen maar ook van de klasgroep. Dit zal leiden tot acties op de drie niveaus.

LEERLINGENNIVEAU

- Indien de resultaten van deze screening daar aanleiding toe geven, voorziet de school een taaltraject dat aansluit bij de beginsituatie en de specifieke noden van de betrokken leerling inzake de onderwijstaal.
- De school organiseert specifieke initiatieven voor zwakkere leerlingen: niet (enkel) via klassieke remediëring maar door intensieve ondersteuning.
- Taalbad (in het kort)
Wanneer de school het wenselijk acht kan ze een taalbad inrichten voor leerlingen die de schooltaal onvoldoende beheersen bij instroom en de lessen niet kunnen volgen.
Dat mag maar daar is geen enkele verplichting toe!
Leerlingen kunnen voor maximum 1 schooljaar in dat taalbad terecht, dit voltijds en in een aparte setting. Een taalbad kan schoolgebonden of schooloverstijgend worden ingericht met lestijden uit het lestijdenpakket of met aanvullende lestijden voor anderstalige nieuwkomers. Het organiseren van een gezamenlijk taalbad is een materie die onderhandeld moet worden in het daartoe bevoegde onderhandelingscomité. Wanneer de school beslist dat een leerling in het taalbad hoort, kunnen ouders dit niet weigeren.

Leestip: [School +visie juni 2014 Blz. 4-7: “Een taalbad is vooral een warm bad”](#)

KLASNIVEAU

- Vul de testgegevens aan met andere informatie.
- Informeer de ouders over de testresultaten.
- Zet in op het structureel krachtiger maken van de leeromgevingen voor taalverwerving , bijvoorbeeld door te werken aan talige hoeken.

SCHOOLNIVEAU

- Resultaten in team bespreken (niveau-overschrijdend kleuter-lager onderwijs)
- Het evaluatie- en ondersteuningsbeleid evalueren en optimaliseren (structurele linken met het zorg- en GOK-beleid)
- Het afnemen van de taalscreening , de resultaten, de conclusies, de nazorg en de opvolging worden opgenomen in het talenbeleid.

6. Meer info nodig?

Wie de SALTO afneemt, vindt via

<http://www.ond.vlaanderen.be/toetsenvoorscholen/taaltoets/index.asp?> alle nodige informatie voor de voorbereiding, de afname, de interpretatie en de verwerking en wat er na de taalscreening kan gebeuren.

Wie de TAL afneemt , vindt alle nodige achtergrondinformatie via
http://www.ond.vlaanderen.be/toetsenvoorscholen/toolkit_breed_evalueren_bao/pdf/b.pdf

Nuttige links:

- Dossier taalbad en Vademecum anderstalige nieuwkomers op www.vvkbao.be zowel bij Taalbeleid als bij GOK – en Zorgbeleid
- [Nascholing CT&O](#)
- http://www.ond.vlaanderen.be/toetsenvoorscholen/toolkit_breed_evalueren/

Wil je meer info of heb je nog vragen? Contacteer ons gerust.

Miranda Tobin

miranda.tobin@vlp-scholennetwerk.be

Wim De Cock

wim.decock@vlp-scholennetwerk.be